

УДК: 657:336.71

Щибря О.М.,

Мельниченко І.В., к.е.н.

Національний університет біоресурсів і
природокористування України

ОБЛІК ОПЕРАЦІЙ НА РАХУНКАХ В БАНКАХ

Вивчити організацію обліку безготівкових операцій, зокрема в іноземній валюті та пошук рішень, спрямованих на поліпшення відображення коштів на аналітичних рахунках в банку.

Ключові слова: рахунок, аналітичний облік, безготівкові кошти, іноземна валюта, рахунки в банках.

Shchybriya O., Melnichenko I.

ACCOUNTING FOR TRANSACTIONS WITH THE BANK

To study the organization of non-cash accounting operations, including foreign currency and finding solutions to improve the display of funds for analytical accounts in the bank.

Key words: Account, analytical accounting, cashless funds, foreign currency bank accounts.

Щибря О.М., Мельниченко И.В.

УЧЕТ ОПЕРАЦИЙ НА СЧЕТАХ В БАНКАХ

Изучить организацию учета безналичных операций, в частности в иностранной валюте и поиск решений, направленных на улучшение отражения средств на аналитических счетах в банке.

Ключевые слова: счет, аналитический учет, безналичные средства, иностранная валюта, счета в банках.

Постановка проблеми у загальному вигляді і її зв'язок з важливими науковими та практичними завданнями. Нині Україна активно прагне зміцнити свої позиції на зовнішньому ринку як країна з ринковою економікою. Все більшого значення набувають зовнішньоекономічні відносини для діючих суб'єктів української економіки, залучаються іноземні інвестиції, зростає частка експорту в зовнішньоторговельних відносинах.

Отже, для підприємств розуміння і правильне застосування

правил здійснення операцій з іноземною валютою більш ніж актуальні.

Від організації безготівкових розрахунків у господарському обороті залежить ефективність функціонування кожного суб'єкта підприємницької діяльності і економіки в цілому.

Організація безготівкових розрахунків має сприяти процесу виробництва та матеріальних благ тобто відповідати конкретним вимогам розвитку економіки. Головна з них – забезпечувати своєчасне отримання кожною господарською організацією коштів за поставлену продукцію та надані послуги, а отже, сприяти прискоренню обігу коштів у розрахунках.

Водночас, організація обліку безготівкових розрахунків має забезпечувати достатні умови для взаємного контролю договірних відносин між постачальниками й покупцями з дотримання умов контролю банківських установ за правилами розрахунків згідно з чинним законодавством [1].

Суб'єкти підприємницької діяльності (юридичні та фізичні особи) для зберігання коштів і здійснення всіх видів безготівкових розрахунків відкривають рахунки в банках на власний вибір і за згодою банків.

У зв'язку з постійним розвитком та змінами умов діяльності суб'єктів господарювання урізноманітнися процес управління грошовими потоками підприємства як на макро- так і на макрорівні.

В умовах трансформації економіки України кожному підприємству в тому числі й товаровиробнику сільськогосподарської продукції, потрібно вирішувати ряд складних питань, пов'язаних з конкурентною боротьбою за право існування на ринку як на національному рівні, так і на міжнародному.

Запорукою успішного функціонування підприємства в даних умовах є ефективне управління грошовими коштами та їх потоками.

Аналіз останніх досліджень, у яких започатковано вирішення проблеми. Питання обліку, аналізу та контролю операцій, пов'язаних з безготівковими розрахунками за продукцію та послуги розглядалися в роботах ряду як вітчизняних (М. Білухи, І. Бланка, Ф. Бутинця, С. Голова, В. Горелкіна, В. Завгороднього, А. Кузьмінського, А. Мазаракі, Є. Мниха, В. Сопка та ін.), так і закорубіжних вчених (Д. Блейка, Ф. Вуда, Є. Брігхема, Глена А. Велша, Деніела Г. Шорта та ін.) [2].

Вищезазначені автори зробили вагомі внески для вирішення питань підвищення управління грошовими потоками, зокрема й в

питаннях обліку безготівкових розрахунків.

Але потрібно зауважити, що враховуючи швидкий глобальний вплив на економіку держави в цілому та окремі підприємства, досить мало розглянуто питань, пов'язаних із формуванням в обліковій системі підприємства інформації, яка б дала змогу оцінити рух та ефективність використання грошових коштів в безготівковій формі.

Цілі статті. Вивчення організації обліку безготівкових операцій, зокрема в іноземній валюті та пошук рішень, спрямованих на поліпшення відображення коштів на аналітичних рахунках в банку.

Виклад основного матеріалу дослідження з повним обґрунтуванням отриманих наукових результатів. Саме безготівкові розрахунки є ланкою, що сполучає кожний суб'єкт господарської діяльності з оточуючим ринковим середовищем, державними фінансами та дозволяє брати участь у процесі виробництва, розподілу та споживання.

У зв'язку з реформуванням національної економіки України під впливом глобальних інтересів постає необхідність постійного поглиблення вивчення питань обліку пов'язаних з безготівковими розрахунками між підприємствами за продукцію та послуги, зокрема й в іноземній валюті. За останні роки все більша кількість вітчизняних підприємств виходить на зарубіжний ринок. Через це виникає необхідність здійснювати різноманітні операції в іноземній валюті – господарські операції, вартість яких визначена в іноземній валюті або які потребують розрахунків в іноземній валюті.

До таких операцій можна віднести:

- одержання або надання позик в іноземній валюті;
- придбання запасів, основних засобів, інших активів, робіт, послуг в іноземних постачальників;
- продаж готової продукції, товарів, робіт, послуг іноземним покупцям;
- виплата витрат на відрядження за кордон тощо [3].

Першочерговим завданням системи обліку підприємства при вирішенні питань, пов'язаних із підвищенням рівня розрахунків, є забезпечення отримання необхідної для прийняття рішень, інформації.

Зокрема, інформації про стан розрахунків, дебіторської та кредиторської заборгованості, а також фінансовий результат при впровадженні заходів, спрямованих на поліпшення безготівкових розрахунків.

На сьогодні розроблено законодавчу та нормативно-правову базу, створено інституційні форми організації валютних відносин,

сформовано національну валютну систему тощо.

Режим здійснення операцій у іноземній валюті на території України, загальні принципи валютного регулювання, права й обов'язки суб'єктів валютних відносин регламентуються Декретом Кабінету Міністрів України «Про систему валютного регулювання і валютного контролю» від 19.02.93 № 15-93 (із змінами і доповненнями, внесеними постановою Правління НБУ від 04.08.97 № 212), Правилами використання готівкової іноземної валюти на території України, затвердженими постановою Правління НБУ від 26.03.98 та іншими нормативними актами, [4].

Відповідно до зазначеного Положення і національного Плану рахунків бухгалтерський облік наявності та руху валютних коштів здійснюється на рахунку 312 «Поточні рахунки в іноземній валюті», [5].

Відповідно до вищенаведеного, метою організації безготівкових операцій в іноземній валюті в системі аналітичного обліку, пропонується відкрити окремі рахунки в розрізі різних валют із врахуванням: виду валюти та виду діяльності внаслідок якої була отримана валюта:

312 X^1X^2 «Поточні рахунки в іноземній валюті»;

де X^1 – вид валюти, X^2 – вид діяльності.

Запропонований спосіб відображення в системі бухгалтерського обліку, операцій, пов'язаних із безготівковими коштами дасть можливість отримати детальну інформацію про зміни в структурі грошових коштів та зобов'язань підприємства, які виникли.

Таблиця 1

Запропонована система аналітичного обліку операцій в іноземній валюті

312 «Поточні рахунки в іноземній валюті»	Вид діяльності (X^1)	К о д	Вид валюти (X^2)	К о д
	Операційна	1	Доллар США (USD)	01
Фінансова	2	Евро (EUR)	02	
Інвестиційна	3	Японская йена (JPY)	03	
		Швейцарский франк (CHF)	04	
		Британський фунт стерлінгів (GBP)	05	
		Німецька марка (MD)	06	

Аналітичний облік по рахунку 312 «Поточні рахунки в іноземній валюті» повинен вестись так, щоб забезпечити достовірну інформацію про наявність і рух валютних коштів по кожному з відкритих у банку рахунках в іноземних валютах.

Валютні відносини, їх інтернаціоналізація потребують постійного вдосконалення чинного законодавства, приведення його у відповідність із сучасними економічними реаліями, що у кінцевому підсумку спрямовуються на підтримання стабільності національної грошової одиниці України та підвищення авторитету країни на міжнародному ринку.

Висновки. Розглянувши вищенаведене, можна зробити висновки, про те, що існуюча нині облікова система підприємства в певній мірі здатна задовольнити інформаційні потреби управління. При цьому потрібно зауважити, що запропонований нами спосіб відображення грошових коштів в іноземній валюті у системі аналітичних рахунків дасть змогу отримати детальнішу інформацію та провести потрібний аналіз.

Необхідно зазначити, що іноземна валюта, незалежно від виду, враховується на одному субрахунку, однак за наявності декількох валют необхідно провадити додатковий аналітичний облік за кожним видом, оскільки у іншому разі можливі помилки з перерахунком у національну валюту, застосуванням курсу і підрахунком курсових різниць, а отже, і з визначенням валових доходів або валових витрат.

Використання для обліку безготівкової іноземної валюти тільки передбачених субрахунків істотно порушить бухгалтерський і податковий облік на підприємствах, що мають рахунки у різних валютах, тож необхідно використовувати у роботі ще й додаткові аналітичні рахунки.

1. Бухгалтерський облік на сільськогосподарських підприємствах: Підручник. – 3-тє вид., перероб. і допов. / М.Ф. Огійчук, В.Я. Плаксієнко, Л.Г. Панченко та ін.; За ред. проф. М.Ф. Огійчука. – К.: Алеуга, 2006. – 878 с.
2. Нападівська, Л. В. Управлінський облік: монографія / Л.В. Нападівська. – Дніпропетровськ: Наука і освіта, 2009. – 450 с.
3. „Бухгалтерський фінансовий облік”: підручник для студентів спеціальності „Облік і аудит” вищих навчальних закладів. /За редакцією проф. .Ф.Ф. Бутинця – 8-ме вид., доп. і перероб. – Житомир: ПП Рута, 2009. –912 с.
4. Декрет Кабінету Міністрів України від 19.02.93 N 15–93 (15–93) "Про систему валютного регулювання і валютного контролю".
5. План рахунків бухгалтерського обліку активів, капіталу, зобов'язань і господарських операцій підприємств і організацій / Затверджено Наказом Міністерства фінансів України від 30 листопада 1999 р. № 291 (зі змінами і доповненнями) – 12 с.